

HLAVNÍ TÉZE VOJENSKÉ DOKTRÍNY ČESKÉ REPUBLIKY VZTAHUJÍCÍ SE K VÝSTAVBĚ, PŘÍPRAVĚ A MOŽNÉMU POUŽITÍ ARMÁDY

Vojenská doktrína musí vycházet z branné bezpečnostní politiky a měla by tvořit základní legislativní dokument v oblasti obrany republiky. Jak je obvyklé, měla by obsahovat dvě části - politickou a vojenskotechnickou.

Politická stránka vojenské doktríny (VD) by měla vymezovat zejména:

- hlavní zásady branné bezpečnostní politiky České republiky,
- základní myšlenky a principy zahraniční politiky ČR s obecným vytypováním možných protivníků a spojenců, včetně zahrnutí dlouhodobého cíle - integrace do NATO.

Ve vojenskotechnické části VD by měly být vymezeny:

- hlavní zásady komplexní strategie obrany ČR,
- koncepce obranného systému a jeho složení,
- složení ozbrojených sil, účel jednotlivých složek a možné způsoby jejich použití,
- rozdělení kompetencí a odpovědnosti za jednotlivé oblasti a složky obranného systému,
- zásady výstavby ozbrojených sil i celého systému obrany,
- způsoby vedení ozbrojeného konfliktu, případně způsoby reakce na jiné varianty ohrožení (včetně nevojenských).

Z výčtu těchto problémů vyplývá, že otázky týkající se výstavby, přípravy a možného použití Armády ČR by se měly řešit zejména ve vojenskotechnické stránce vojenské doktríny.

Především se musí jednoznačně vymezit a určit místo a začlenění Armády ČR v systému obrany státu, a tedy v ozbrojených silách. Ozbrojené síly tvoří v podstatě aktivní prováděcí část systému obrany, jejíž hlavní a nejdůležitější součástí je právě armáda. Dalšími součástmi ozbrojených sil mohou být vojska ministerstva vnitra, policie, ozbrojené složky ministerstva spravedlnosti, dopravy a případně různé pořádkové jednotky.

Z hlediska určení armády bude vždy rozhodující její vnější funkce, tedy zaměřená na obranu teritoria republiky a jejích občanů před napadením z vnějšku. Z toho budou vyplývat i úkoly armády, a tedy zejména:

- ▲ **Odvracení ohrožení suverenity vojenským napadením jakýmkoli protivníkem ("odstrašující" úloha). Armáda ČR svou existencí a vysokou připraveností musí přesvědčit případného protivníka o neúčelnosti a nevýhodnosti vojenského řešení konfliktní situace. K tomu bude důležité vytvoření relativní rovnováhy sil ve vztahu k sousedním státům ČR, což by mělo vést ke stabilizaci vojenskopolitické situace.**

▲ **Odražení pozemního a vzdušného protivníka z jakéhokoli směru v jakékoli době a vedení obrany na vlastním území s cílem zabránit ztrátě i jen malé části teritoria ČR.**

▲ **Ničení sil a prostředků protivníka, kterým se podařilo proniknout na území ČR, aktivní bojovou činností. V souvislosti s tím zabezpečit obranu a ochranu obyvatelstva před jakýmkoli působením protivníka.**

▲ **Obnovení územní celistvosti a suverenity ČR osvobozením a ovládnutím území dočasně obsazených protivníkem.**

▲ **Podílení se na opatřeních při likvidaci nevojenských ohrožení republiky (přikrytí státní hranice k zabránění pronikání nežádoucích uprchlíků z jiných států, účast na akcích proti mezinárodnímu terorismu apod.).**

Důležitá bude v budoucnu i vnitřní funkce armády a z ní vyplývající úkoly. Tato funkce by však měla být z hlediska důležitosti pojmuta až jako druhořadá (pomocná) k funkci vnější. Musí být rovněž legislativně vymezena, aby se vyloučila možnost zneužití armády v budoucnosti. **Úkoly Armády ČR vyplývající z vnitřní funkce by měly být zejména:**

● **podíl na ochraně důležitých objektů a obyvatelstva při vzniku krizových situací, které mají zdroj uvnitř ČR,**

● **poskytování odborné pomoci obyvatelstvu při haváriích, katastrofách a živelných pohromách,**

● **podíl na výchově mladé generace, zejména mužské části.**

Z uvedeného určení Armády ČR, jejích funkcí a úkolů vyplývají požadavky na její výstavbu. Tedy podle toho, k čemu Armáda ČR bude určena (k čemu ji potřebujeme), musí mít stanovený početní stav, organizaci, výzbroj, dislokaci apod.

Podle dosavadních zkušeností z armády ČSFR je výhodné Armádu ČR členit obdobně, to znamená na tři základní složky (části) (název "druh ozbrojených sil" je zde nevhodný, protože pojem "ozbrojené síly" je širší než armáda):

- pozemní vojsko
- letectvo
- integrovaný systém PVO.

Přitom je možné letectvo a integrovaný systém PVO sloučit do jedné složky.

Celkový početní stav Armády ČR bude limitován jednak Vídeňskými dohodami, ale také možnostmi ekonomiky ČR. Dále zde budou hrát roli i další vlivy, jako je početnost mladších ročníků mužské populace apod. Určující pro stanovení počtů Armády ČR by však měly být její úkoly a určení.

Ve vojenské doktríně bude zřejmě postačující uvést početní stav obecně, např. vyjádřením poměru počtů armády v procentech k celkovému počtu obyvatel nebo jiným způsobem. Rovněž podrobné rozpracování otázek dislokace, organizačních struktur a výzbroje Armády ČR nemusí být ve vojenské doktríně uváděno. Tyto problémy by měly být řešeny v komplexní strategii obrany ČR.

Důležitým a podstatným problémem, který by se měl ve vojenské doktríně ČR vymezit, je její doplňování a personální obsazení. Strategickým cílem budování Armády ČR je relativně malá, moderní, dobře vycvičená a vyzbrojená armáda. Na základě zkušeností z vyspělých zahraničních armád splnění tohoto cíle předpokládá postupnou profesionalizaci naší armády. Vzhledem k tomu, že půjde o proces dlouhodobý, bude nutné na nezbytně dlouhou dobu zachovat princip všeobecné branné povinnosti obyvatelstva. Tento princip rovněž zdůrazňuje povinnost a odpovědnost každého občana ČR za její obranu.

Ve vojenské doktríně by měly být uvedeny alespoň všeobecné možné varianty a způsoby použití Armády ČR a hlavní principy vojenského umění, jimiž se bude řídit.

Armáda ČR bude používána při plnění vnější funkce zejména a především v obranných

operací k obraně teritoria republiky. Ke zničení protivníka, který případně pronikne na naše území a ovládne jeho část, budou prováděny Armádou ČR útočné operace. Pouze touto formou je možné znovu ovládnout ztracené území a obnovit původní státní hranici. Tyto operace budou vedeny ze strany Armády ČR zásadně bez použití ZHN a pozemními vojsky na území ČR. Výjimku mohou tvořit vyčleněné jednotky pro síly OSN, které z pochopitelných důvodů mohou být využity i mimo území ČR.

To jsou tedy, podle mého názoru, hlavní teze a oblasti, které by měly být uvedeny obecně ve vojenské doktríně ČR. Podrobněji musí být jednotlivé problémy rozebrány zejména v komplexní strategii obrany, která má být zpracována a vydána jako samostatný dokument, vycházející především z vojenské doktríny. Rovněž tyto teze musí tvořit základní podklady pro zpracování vojenských řádů a předpisů.

Podplukovník Ing. Miroslav M a r t i ň á k
(Institut pro strategická studia, Brno)

TERITORIÁLNÍ SÍLY

V ozbrojených silách většiny evropských států existují síly, budované na územním (teritoriálním) principu, které plní obdobné úkoly, i když jsou různě označeny, např. teritoriální vojsko, domobrana, národní četnictvo, garda aj.

V ozbrojených silách bývalých socialistických zemí lze pozorovat tendence i konkrétní opatření k vytváření obdobné složky ozbrojených sil - pro zjednodušení použijeme obecně pojem **teritoriální síly**.

Početní stavy pravidelných armád (pro zjednodušení budou používat pojem "polní síly") jsou postupně snižovány vzhledem ke stanoveným limitům výzbroje a bojové techniky, což je ale důsledek změněné vojenskopolitické situace v Evropě. S tím ale souvisí i změny v chápání úlohy těchto "polních sil", které již nemohou zabezpečovat plnění obranných úkolů "plošně" na celém území státu, ale vzhledem ke sníženým počtům jsou určeny k operativní činnosti v důležitých prostorech, která může mít jak obranný, tak útočný charakter. Z tohoto důvodu jsou "polní síly" budovány jako **vysoce mobilní složka armád a jsou vyzbrojovány nejmodernější technikou a zbraňovými systémy**. Významnou část těchto "polních sil" začínají tvořit účelově vytvářená uskupení (mnohdy i mnohonárodnostní), označovaná jako "síly rychlého zasazení", "síly rychlé reakce", "síly okamžitého použití" ap.

Lze říci, že tyto síly musí splňovat dvě základní kritéria:

- jejich palebná a úderná síla musí mít vysokou účinnost,
- jejich vysoká mobilnost musí umožňovat rychlé a operativní použití.

Tyto "polní síly" jsou ve všech zemích určeny především, a dá se říci i výhradně, k plnění bojových úkolů v podmínkách vojenského ohrožení státu.

Vzhledem k postupnému "zředování" těchto neúčinnějších a nejmobilnějších sil armád